

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ВИКЛАДАЧА

*Вербицька В.І, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Сучасне суспільство характеризується властивими для трансформаційних суспільств швидкими змінами у всіх сферах життя. Оновлена система освіти в Україні сприяє новітнім інноваційним технологіям та спрямована на них. Нова освітянська реформа надала освітнім закладам і викладачам більше можливостей для впровадження нових курсів та предметів і вдосконалення вже існуючих, зокрема, реструктурування всієї системи викладання є однією з актуальних проблем вищої освіти в Україні.

Тому виникла необхідність перегляду підходів до вдосконалення професійної діяльності викладача. Автор вважає, що перегляд підходів повинен відбуватися не тільки на рівні викладача, а й на управлінському рівні. Дана робота присвячена обговоренню необхідності та проблеми втілення нових освітніх технологій з урахуванням моніторингових процедур та підсумкам певних результатів дослідження в цій сфері.

В межах педагогіки професійна діяльність розглядається як процес вирішення професійно значущих завдань - пізнавальних, комунікативних, моральних. Протягом цього процесу вчитель набуває необхідний комплекс пов'язаних з його професією ділових та моральних якостей [1].

Учені, які займаються проблемним професійним розвитком, відзначають, що розвиток професійної діяльності відбувається в результаті систематичного удосконалення, розширення та підкріплення спектра

знань; розвитку особистісних якостей, необхідних для освоєння нових професійних знань та навичок [2].

Етимологія поняття «професійний розвиток» походить від латинського. *profiteor* («оголошення своїм делом»). Це процес, що характеризує динаміку неперворотних змін особистості, її основні мотиваційні потреби, когнітивні, емоційно-вольові компоненти в процесі професіоналізації [3]. Саме тому професійний розвиток у педагогіці зв'язують не з формальністю чи зобов'язаннями, а за способом мислення, корисними звичками. У зв'язку з цим в останній час багато досліджень присвячується управлінню професійним розвитком.

Становлення загальної науки управління, як відомо, пов'язано з такими іменами, як Ф. Тейлор, Г. Форд, А. Файоль, М. Вебер, Г. Кунц, С. О'Доннел та ін. в управлінській сфері підприємництва, а управлінські засади в освітянській сфері висвітлювали такі провідні вчені і практики: В. П. Безпалько, В. І. Бондар, Л. І. Даниленко, Г. В. Єльнікова, Л. І. Калініна, Ю. А. Конаржевський, В. І. Маслов, В. В. Олійник, В. С. Пікельна, Н. Ф. Талізін, В. О. Якунін та ін. Проте здебільшого вони зосереджували увагу на загальноосвітніх закладах, або інститутах післядипломної освіти, а рівень вищих закладів освіти ще не в повній мірі описано науковцями з точки зору управління. Саме тому пошук нових технологій для вдосконалення системи управління професійною діяльністю викладача ВНЗ є актуальним для сьогодення.

Наприкінці ХХ століття широкого розвитку набувають різні підходи та методи управління. У наукових підходах до управління визнається пріоритет людини в соціально-виробничих відносинах, також розвиваються ситуативні й цільові методи управління. Основним етапом методу управління є створення моделі, виділення змінних, яким додаються кількісні значення, за допомогою чого досліджуються відносини між цими змінами. Теорія систем привнесла в науку метод системного підходу [4].

Розроблені теорії методів управління підвищують основи управлінської діяльності і розглядаються як науковий компонент управління.

У зв'язку із зазначеним вище була зроблена спроба розробити гнучку модель управління удосконаленням професійної діяльності викладача ВНЗ з метою впорядкування й вдосконалення процесу управління цією діяльністю викладача. Безумовно, професійна діяльність викладача безпосередньо впливає на якість засвоєння знань у студентів з предмету. Наприклад, одна кафедра обслуговує п'ять факультетів університету з різними напрямками навчання бакалаврів та магістрів та їх спеціалізацією. Для ефективної роботи й якісного викладання викладачів доцільно розподілити між факультетами та визначити відповідальних за роботу на факультеті з дисципліни.

Таким чином, управління розподілено на різних рівнях взаємодії викладачів й за таких обставин відбувається передача деяких управлінських повноважень із завідувача на провідних викладачів кафедри, які, у свою чергу, розподіляють обов'язки серед викладачів на своєму факультеті за напрямом підготовки бакалаврів (магістрів) за загальним керівництвом завідувача кафедри.

Такі заходи підвищують рівень викладання на окремому факультеті, зменшують ланцюжок надходження необхідної інформації до викладачів, роблять її цілеспрямованою та швидкою, а також усе це приводить до більш якісного контролю процесу викладання і, у свою чергу, підвищує якість формування компетенцій у студентів. До мотиваційних чинників можна віднести нерозгалуженість та поглиблення знань з окремого напрямку викладання означеної дисципліни.

Розроблена модель управління вдосконаленням професійної діяльності викладача особливо актуальна на сьогоднішній день, тому що вона містить у собі процеси, які формують необхідні вміння та навички для роботи в нестабільному суспільстві, для адаптації до навколишнього

середовища. Такі процеси включають контролюючі дії, які дозволяють спостерігати й коригувати просування викладача в самостійному вдосконаленні своєї професійної діяльності.

Гнучкі управлінські структури, як зазначає Г. В. Єльнікова, обумовлюють розвиток партнерських стосунків та інтерактивної взаємодії між усіма учасниками управлінського процесу [5]. Цей підхід покладено в основу моделі управління вдосконаленням професійної діяльності викладачів. Для використання моделі було обрано технологічний підхід.

Проте виникають запитання, як залучити викладачів до більш ефективної професійної діяльності й взагалі до змін, і яку роль буде відігравати керівник при цьому, у зв'язку з тим, що сьогодення змінює свої акценти в ролі управлінця від автократа до лідера нового покоління. Однією з відповідей на це запитання може бути коучинг.

Література:

1. Богословский В. А. Подходы к разработке нормативно-методического обеспечения реализации основных образовательных программ высшего профессионального образования. Москва: МГУ, 2009. 75 с.
2. Шахматова О. Н. Личностно ориентированные технологии профессионального развития педагогов профессиональной школы: автореф. дис ... канд. пед. наук: 13.00.01. Екатеринбург, 2000. 22 с.
3. Белоусова, Т.В. Внутришкольное управление как фактор стимулирования профессионального развития учителя: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.01. Москва, 2002. 24 с.
4. Гиг Дж. Ван. Прикладная общая теория систем. Кн. 2.: Пер. с англ. Москва : Мир, 1981. 336 с.
5. Єльнікова Г. В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні: монографія. Київ : ДАККО, 1999. 304 с.